

Søsteren Wilma på 14 år med sit barn, som hun bragte hjem fra interneringslejren.

Geværkugler tvang i ti år miskito-indianerne væk fra deres gamle stammeområde ved Rio Coco floden i Nicaragua. Stammelandet befandt sig i krigszonen mellem regeringens soldater og en oprørshær. I 1990 sluttede krigen. Indianerne vender nu tilbage til deres nedbrændte landsbyer.

Indianere i Krydsild

35 indianere levende begravet

Ved operation "Rød Jul" den 26. december 1981 begravde sandinistiske soldater 35 miskito-indianere levende i Leimus ved Rio Cocos bred. De havde nægtet at lade sig hverve til hæren.

Tekst & fotos: Charlotte Blay

Drengen ser sit fædreland for første gang. Ser floden, der strømmer bredt gennem junglen. Ser indianeren, som stager forbi i træstamme-kanoen. Han ser kvinderne, der vasker ved bredden. Hører deres pludrende miskito-sprog, der blander sig muntert med vandets plasken.

Det kunne være et paradys her - hvis det ikke havde været for krigen.

Drengen sidder forrest i kanoen under FN-flaget. Han spejder mod den lille flok indianere, som venter inde på land. Stirrer for at udskille sine tre ældre brødre. Sin søster og sin bedstemor.

Men han kender dem ikke. Har

aldrig set dem. Brødrene har været med i krigen, og søsteren blev ført til en internerings-lejr inde i Nicaragua sammen med bedstemoren.

Bagbundet og skubbet i floden

I dag skærer Rio Coco grænsen hårdt op mellem Nicaragua og Honduras. Men for indianerne er floden ingen grænse. Den er selve jordens urkraft, som giver næring til miskito-landet på begge sider. Her er deres gamle historier. Deres skikke. Her ligger forfædrene begravet.

Også et antal unge miskito-indianere ligger begravet langs floden. De indianere, som ikke ville være soldater hos sandinisterne blev myrdet. Det fortæller drengens mor. De blev taget, bagbundet og skubbet i floden.

Indianer-knægten smiler bredt. For ham er der ingen slanger i paradiset.

De flød med strømmen, og forældrene fandt dem druknede ved bostedene.

Eller de blev begravet levende.

Her er fredfyldt og naturen virker jomfruelig og uberørt, men under overfladen ligger de uhyggelige kendsgerninger. Netop her i Leimus, hvor flygtningene sejles over, foregik en uhyggelig massakre. Ved juletid i 1982 begravede de sandinistiske regerings-soldater 35 indianere levende ved flodbredden.

I dag har naturen gavmildt slettet alle spor - men for indianerne er denne gravplads et giftigt hug i deres forfædres jord.

Født i flygtningelejr

Drengen, der vender hjem, ser kun de grønne frodige træer, der spejler sig i flodvandet. Oplever den varme genforening med sin familie. Brødrene Edwin og Jacob. Bedstemoren. Søsteren Wilma.

Han er født langt fra floden i en flygtningelejr i Honduras. Det er otte år siden. I hans hoved er der indtil nu kun erindringer om støvet soltørret jord. Tætpakkede barakker. Lange køer ved vandhanen.

Så skete der et regeringsskifte i Nicaragua i 1990. Derfor tør indianerne vende hjem til floden.

Krigens ofre

Igennem det meste af 1980'erne gled flodens vand forbi indianernes afbrændte bostæder. Det var blevet militært område. Contraerne, der var støttet af USA, skød fra Honduras-siden af floden. De sandinistiske regeringssoldater svarede igen fra Nicaragua-siden.

Indianerne, der taler miskito og engelsk, forstår ikke sandinisternes spanske, så der opstod mange misforståelser dengang. Og stor skræk. Tusindvis af indianere flygtede, og de unge miskito-drenge sluttede sig til contra-styrkerne. De kaldte sig *Yatama*, og omkring 5.000 af dem har

overlevet og er vendt tilbage.

Også mange af de indianere, som blev tvunget ind i sandinisthæren er vendt tilbage. Nu skal de igen lære at leve sammen ved floden.

Genopbygning

Drengen ser, hvordan hans to brødre Jacob og Edwin slider med at bygge pælehuset. Edwin er i sandinisthærens uniform og bærer stadigvæk sin maskinpistol. Jacob er contra og har smidt uniformen og afleveret sine våben. Nu arbejder de sammen, så sveden springer af panden.

Hammerslagene, der lyder langs flodbredden, hvor indianerne genopbygger, er musik i drengens ører.

Hans søster Wilma rækker sin baby over til ham. Han er blevet onkel. Det er vel noget at være stolt af.

Hans mor puster liv i gløderne, så der kommer ild i grenene på verandens kogested. Grisene, som grynter rundt under pælehuset, gnasker øjeblikkeligt de skræller i sig, som hun smider ned gennem bræddernes sprækker.

Hun koger yuka, bønner og ris, mens hun jamrer over indianernes lidelser.

Brødre skød mod hinanden

Det var en frygtelig tid, siger hun. Efter at skolerne, kirkerne, sundhedscentre og alle husene var brændt, kom sandinisterne og plyndrede. Tog risen og bønnerne. Slagtede alle køerne og grisene. Brændte markerne af. De folk, som ikke nåede at flygte, blev taget til fange og førtes til nogle lejre.

Selv slap hun til Honduras med sin mand og to af sønnerne. Det var Jacob og Tomas. De gik til *Yatama* og kæmpede. Sønnen Edwin havde sandinisterne taget.

Mens hun sad i flygtningelejren, havde hun mareridt over, at hendes drenge skød hinanden ihjel.

Magisk lian

Skov-ånden Dar har en lian, som kan gøre folk usynlige. De gamle indianere fortæller, hvor praktisk det er at have et stykke af Dars lian, når man går på jagt. Eller hvis man vil finde ud af, om konen er utro.

De unge soldater fra Yatama søger ofte efter åndens lian, for at blive usynlige over for fjenden. Men forgæves. De gamle siger at Dar ikke bryder sig om at støtte krigen.

Kongedømmet Mosquitia

England udnævnte i 1687 kongedømmet Mosquitia på begge sider af Rio Coco. Og den første miskitokonge blev kronet. Der fulgte flere konger - og de styrede efter englændernes ønsker. Marionetkonger kaldtes de.

Den sidste miskitokonge hed Henry Clarens. Klokken tolv om natten den 11. februar 1894 indtog soldater fra Nicaragua Mosquitia, og miskitokongen flygtede til Jamaica, hvor han døde af druk.

Nicaragua

Indbyggere: 3,5 mio.
Hovedstad: Managua
Religion: romersk-katolsk
Sprog: spansk m.fl.
Republik

Knægten på otte og hans små søstre er født i lejren. Nu har FN hjulpet hende hjem igen. Hjulpet med såsæd og materialer til huset. Søm og brædder og blanke zinkplader.

Lykkeligvis er hun genforenet med sin mor og datteren Wilma på 14 år. Men Wilma har fået et barn, så der er en ekstra mund at mætte.

Sønnerne Jacob og Edwin er også genforenet. Tomas er forsvundet i bjergene. Hun håber stadig han dukker op.

Men manden kan det være ligegyldigt med. Den dovne hund fik smag for rommen og hængekøje-livet i flygtningelejren - og er blevet i Honduras.

Hun kvaser en kakerlak med et brændestykke og skubber den ned gennem sprækken til grisene under huset.

Wilma undersøger tankefuldt babyens sorthårede hovedbund for lus.

Drengen giver sig til at huje på miskito-sproget. Hans tynde brune arm går som en møllevinge, og ansigtet flækker i et kæmpegrin.

Der kommer Jacob med macheten og et kæmpefirben. Dyret er ikke dødt endnu, men han har brækket dets ben, så det ikke stikker af.

Glæden lyser op i morens dybtbrune øjne. Hun klemmer goannaen på maven, og mærker den er med æg. Det bliver festmad.

Fra guerilla-træning til skolebænken

Nye og gamle tider er på vej, og den regnskovsklædte flod Rio Coco befolkes igen af miskito-indianere. Familier genforenes.

Pælehusene skyder op påny. De små jordstykker sås til, og bålene lyser i natten. Kulturen vender langsomt tilbage.

Men det kræver en indsats at samle mere end ti år op igen. Et stort antal indianerbørn - dem under ti - oplever floden for første gang. En flok unge krigere er vendt hjem fra bjergene, hvor de har levet som halvvilde uden anden undervisning end træningen i at slå ihjel. Der skal læres meget andet nu.

De gamle indianere fortæller om forfædrene. Om ånderne, der befolker skove og vandløb. De er skyld i ulykke og død. Men også i lykke og fremgang.

Drengen ser ud over sit land. For ham er der ingen slanger i paradiset.

Miskitoer i klemme

Den 17. juli 1979 lykkedes det "Den Sandinistiske Befrielsesfront" at overtage magten i Nicaragua. Sandinisterne kaldte oprøret for en revolution og gennemførte love, der skulle forbedre forholdene for landets fattige.

Efter revolutionen dukkede en oprørshær op, der forlangte sandinisterne styrtet. I krigen mellem oprørerne (contraerne) og sandinisterne kom miskito-indianerne i klemme. Krigen kom til at foregå i deres stammeland.

Ved et valg i 1990 mistede sandinisterne magten, krigen standsede, og indianerne turde igen vende tilbage.

Landsbyer jævnet med jorden

Sandinisterne anvendte "Den brændte jords taktik" ved grænsefloden Rio Coco, for at indianerne ikke skulle skjule deres brødre fra Honduras-siden.

Alle huse, skoler, kirker og hospitaler blev bombet og brændt ned, og mange indianere døde.